

Grga Bajić I.

Triceps fordítása

A KÉPESLAP NAGYSÁGÚ
LÉGYPISZOKKAL KOSSZAL ÉS KARCOLÁSOKKAL
TELI FOTÓN
EGY OSZTRÁK–MAGYAR LÖVÉSZÁROK VALAHOL GALÍCIÁBAN
CSORDULTIG RETTEGÉSSSEL
PENÉSSZEL ÉS NYIRKOSSÁGGAL
HELLYEL-KÖZZEL MESZELT
TELJESEN ÖSSZEFRÖCSKÖLVE EMBERI VÉRREL.

AZ ÁROKBAN KÖZÖNYÖS TEKINTETTEL
NAGYAPÁM GRGA BAJIĆ ÁLL
FÉNYKÉPEZKEDIK A TÖRTÉNELEM
AZ UTÓKOR
ÉS E KÖLTEMÉNY SZÁMÁRA.

(VIGYÁZZÁLLÁS
SARKOK ÖSSZE
FISEKLIK MEGTÖLTVE
MUNDÉR BEGOMBOLVA
PUSKA LÁBHOZ.
A SZEME KICSIT ZAVAROS
A FÜSTTŐL
BÁNATTÓL
ÉS A SÁRGA GALÍCIAI SZÉLTŐL.)

A PUSKÁN
HOSSZÚ ÉLES BAJONETT

FENYEGETŐEN
HASÍTJA
A TERET.
VELE GRGA BAJIĆ SZOLDÁT
AZ ÉN NAGYAPÁM
SZALONNÁT ÉS KENYERET SZEL
EMBERI BELEKET ONT
ÉS BIRKÁKAT ÖLDÖS A HEGYEN
AZ EZREDINDENTATÚRÁN.
(mindez nem látszik a fotográfián)

CSIZMÁI SZAKADTAK
BEMOCSKOLVA ÜRÜLÉKKEL AGYAGGAL ÉS VÉRREL
BAL OLDALON
A FOTOGRAFIA SARKÁBAN
NYITOTT MUNÍCIÓS LÁDA
BENNE MÉZSZÍNŰ TÖLTÉNYEK FÉNYLENEK
ÉS VÉRES KÖTÉSEK
GOMOLYAGJA RAGAD.

MÖGÖTTE
BALJÓSLATÚAN TÁTONG AZ ÓVÓHELY FEKETE NYÍLÁSA
TITOKZATOS ÉS MEGMAGYARÁZHATATLAN
AMI FÖLÖTT EGY DARAB
VALÓDI KÉZI HORGOLÁSÚ CSIPKE FÜGG.

GRGA MUNDÉRJA BAL ZSEBÉBEN
FEHÉR NYÚLLÁBAT HORD
VASUTASÓRÁT
ÉS EGY APRÓ FÉNYKÉPET FELESÉGÉRŐL ANKÁRÓL
A NAGYANYÁMRÓL.

MIKOR LEISSZA MAGÁT CUJKÁVAL ÉS RUMMAL
PAJTÁSÁVAL
MAČKOVIĆ BELA TAVANKÚTI FÖLDIVEL
TOROKHANGON ÉNEKLI
A RÉGI SZÁLLÁSI
ANCSICA-PANCSICÁT...
OLYAN HANGOSAN
HOGY NÓTÁVAL VÁLASZOLNAK NEKI

AZ OROSZ FUTÓÁROKBÓL A BAKÁK.
(mindez nem látszik a fotográfián)

A FOTOGRAFIA HÁTSÓ OLDALÁN
TINTACERUZÁVAL RÓTT
OLVASHATATLAN ÜDVÖZLETEK
ÉS POSTAI PECSÉT
MELYEN EZ ÁLL:
TÁBORI POSTAHIVATAL
917. maj. 20.
b. 632 b.

Grga Bajić II.

GRGA BAJIĆ
A HAVAS OROSZ SZTYEPP
MEGFAKULT FÉNYKÉPÉSZETI KULISSZÁJA ELŐTT ÁLL
MELLETTE
MÉG KÉT ISMERETLEN EMBER
FOLTOZOTT RUBÁSKÁBAN
CIPŐ NÉLKÜL
KATONAI KAPCÁBA ÉS RONGYOKBA
TEKERT VÁLYENKÁBAN.
GRGA
BOROSTÁS BEESETT ARCCAL
EGY HÓLAPÁTRA
TÁMASZKODVA
MOSOLYOG.

SÚLYOS OROSZ KÖDÖK
PÁRÁLLNAK A FOTOGRAFIÁRÓL
ÉS LÁTOM BAJIĆ GRGÁT
AHOGY MEGGÖRNYEDVE
KANYARGÓS UTAKON MENEKÜL
A SZÜRKE
OSZTRÁK–MAGYAR KAUCSUK KÖPENYBEN
20 AHOGY ÁTFUT A FRONT SENKIFÖLDJÉN

ÉS MEGADJA MAGÁT AZ OROSZOKNAK
MERT NEM AKAR ELPUSZTULNI
A HALÁL SCHWARZ-GELB ZÁSZLAJA ALATT.
(mindez nem látszik a fotográfián)

1917. A FOTOKULISSZÁN FÜST
FOSZFORTÜZEK ÉS LELKESEDÉS KAVAROGNAK
GRGA BAJIĆ MÁR LEBEG A TÖMEGBEN
AMELY HULLÁMZIK
KIABÁL ÉS ÜDVRIVALGÁSBAN TÖR KI
HALLGATVA LENIN FORRADALMI BESZÉDÉT
MOSZKVÁBAN
A ТЕАТРАЛЬНОЙ ПЛОЩАД-ОН.

GRGA VÖRÖSGÁRDISTÁNAK ÁLL
ROHAMOZ ÉS TŰZEL VINTOVKÁJÁVAL
VLAGYIVOSZTOKTÓL RIGÁIG.
KÉT SEBESÜLÉS A KOLCSAK-FRONTON
ÁTVÉSZELT TÍFUSZ KIJEVNÉL
VÉRZIK GRGA
RUSZIJA ANYÁCSKÁÉRT
AZÉRT A NAGY „ТЕАТР ВОЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ”-ÉRT
MELYNEK GYÖNGYÉBEN – MOSZKVÁBAN
„MINDEN VÁROSOK VÁROSÁBAN”
LÁBADOZÓKÉNT A ROSZTA
AGITÁCIÓS PLAKÁTJAIT RAGASZTJA.
(mindez nem látszik a fotográfián)

1921 OKTÓBERÉBEN
A FEKETE-TENGEREN ÉS ODESSZÁN ÁT
KLÓRRAL
ÉS DOHOS SZALMÁVAL TELI
MARHAVAGONBAN
TÉR VISSZA AZ Ő SZÁLLÁSÁRA
NYUGTALANÍTÓ LÁTOMÁSSAL SZEMÉBEN
MÍG GONDOLATBAN MÉG A GYÖNYÖRŰ
VALJA ANASZTASZIJEVNA ÁPOLÓNŐT ÖLELI
A NOVORADOMSZKI OROSZ ASSZONYKÁT
AKIÉRT KICSI HÍJÁN
ELFELEJTETTE TANYÁJÁT

SZÁNTÓFÖLDJÉT
ÉS A 402. SZÁMÚ BAKTERHÁZAT.
(mindez nem látszik a fotográfián)

1943. KIMERÜLTEN ÉS BETEGEN
A SEBESITYI SZÁLLÁS
LEGÉSZAKIBB ABLAKÁNÁL
GRGA VÉGSŐ ÁGYÁN FEKSZIK.

AZT AZ ABLAKOT AZ ÉSZAKI FALON
FIAI BELA ÉS JOSO ÜTÖTTÉK
HOGY Ő
GRGA BAJIĆ VÖRÖSGÁRDISTA
ELGYENGÜLVE ÉS HALÁLÁN
LÁTHASSA
SZLÁV TESTVÉREIT AZ OROSZOKAT
AMIKOR MEGÉRKEZNEK
A TÁVOLI
ÉS FAGYOS ÉSZAKRÓL.

MINDEZ NEM LÁTSZIK A FOTOGRÁFIÁN
AZON CSAK
GRGA BAJIĆ ÁLL
A HAVAS OROSZ SZTYEPP
MEGFAKULT FÉNYKÉPÉSZETI KULISSZÁJA ELŐTT.
MELLETTE
MÉG KÉT ISMERETLEN EMBER
FOLTOZOTT RUBÁSKÁBAN
CIPŐ NÉLKÜL
KATONAI KAPCÁBA ÉS RONGYOKBA
TEKERT VÁLYENKÁBAN.
GRGA
BOROSTÁS BEESETT ARCCAL
EGY HÓLAPÁTRA
TÁMASZKODVA
MOSOLYOG.

Részlet a *Fotobiografija* (Matica srpska, Novi Sad, 1985) című önéletrajzi versciklusból.

Matković a *Fotobiografiját* olvassa (Szabadkai Könyvtár, 1986)

Slavko Matković (Szabadka, 1948–1994): horvátszerb költő és képzőművész. A neoavantgárd Bosch+Bosch csoport megalapítója (1969), a Vajdasági Írószövetség tagja (1977), haláláig a Szabadkai Könyvtár antikváriumának és helytörténeti osztályának vezetője. Művészi tevékenységének területe: a szabadvers és vizuális költészet, esszé; unikum könyvek, folyóiratok és objekttek; a grafika különböző formái (rajz, montázs, kollázs, xerox stb.), festmények, képregény, mail art és pecsétművészet; térintervenciók, konceptuális akciók. Egyéni és csoportos, jugoszláviai és külföldi kiállításainak, fellépéseinek száma több mint félezer. Nagypáti Kukac Péter- és Bodrogvári Ferenc-díjas (1985). Videoportróját Aleksandar Davić újvidéki rendező örökölte meg (ÚVTV, 1985). Széles körű tevékenysége alapján „a nomád művészeti stratégia legkifejezőbb képviselőjének” tartják a XX. századi szerb és a 70-es évek jugoszláv művészetében.

Kötetei: *Cvetovi saznanja* [A megismerés virágai] – versciklus (Rukovet, Subotica, 1973), *Mi smo mali šašavi potrošači* [Kis gügye fogyasztók vagyunk] – versek és képregény (Osvit, Subotica, 1976), *Knjiga* [Könyv] – vizuális költészeti kutatások 1971–1978 (Osvit, Subotica, 1979), *Antigraf* [Antigráf] – versek (Minerva, Subotica, 1983), *Fotobiografija* [Fotóbiográfia] – versciklus (Matica srpska, Novi Sad, 1985), *Selotejp-tekstovi* [Ragasztószalag-szövegek] – vizuális kísérletek 1979 (Új Symposion, Újvidék, 1987).